

Este de două ori în septembra: Joi-a și
Dominește; era cindu-vă pretinde im-
portanță materialelor, va fi de trei său
de patru ori în septembra.

Prețul de prenumerare,

pentru Austria:

pe anu intregu	3 fl. v. a.
" diumetate de anu	4 fl. v. a.
" patraria	2 fl. v. a.
pentru România și strainatate:	
pe anu intregu	12 fl. v. a.
" diumetate de anu	6 fl. v. a.

ALBINA

Pesta, în 14 maiu 1873 n.

Fatalitățile presintelui — nu ne lasă a uită trecutului, a uită calea pre care fuseram terai acolo, unde ne aflăm.

A fostu — în anul domnului 1863 adeca tocmai nainte de 10 ani, cindu-ocazionalminte intr'o conversare cu unu principie, carele stă atunci în fruntea afacerilor monarhiei Austriace, si carele ni dicea că — *lucrurile din dia in dia devinu mai dificili, mai anevoia de regulatu*, casi cum ordinea sociale s'ar fi stricatu, si că — adeverat'a causa, si o indreptare eficace, nu se poate află, — noi ni-am permis ușilit'a observație că: *prin constitutiune, prin reconoscere a dreptului poporului d'a participă la legelatiune si d'a formă astfelii unu faptore principalu alu vietii de statu*, — intr'adeveru ordinea sociale cea vechia, basata pre dreptulu divinu alu Tronului si pre dreptulu privilegialu alu aristocratiei — s'a stramutat, si că — déca dorim, ca pe temeiul nouei sisteme să se formeze o nouă, sicura si pacinica ordine, este neaperat de lipsa ca — punctul de gravitate alu Tronului să se stramute de pre bas'a cea angusta a unor clase mici, pre bas'a cea lata a multimei, poporului.

In scurtu ilustrandu am disu, cum am mai amintit la acestasi locu si alta data: *Imperatulu să incete a fi patronulu si respective unelt'a domniloru, si să începe mereu a deveni parintele, aperatorulu si conduceoriulu poporului!*

Căci, déca pon' la 1848, tier'a, monarhia, Tronulu — au fostu in tabera domniloru, senguri indreptatiti, apoi — vediurăm că, la 1849, monarhia si Tronulu de o data devenira transpusă in — *tabera lui Radeczky*, in armat'a invingetoria din Italia! *) In timpu de 10 ani insa s'a dovedit pon' la cea mai dorerăsa convictiune, cumca nici aceasta baza, aceasta tabera, nu este cea naturală si pentru lungu timpu sicura.

Astfelii ajunseseramu la intrebarea: quid nunc? — A returnă la bas'a de nainte de 48, a aristocratiei si absolutismului? sau a caută baza nouă, conforme imprejurărilor noue în poporu?? Noi, democratii, creditiosi tronului, cătu si poporului, diceam — acăsta; ei, domnii, creditiosi sie-si si numai sie-si, diceau — aceea.

D'asta natura a fostu ferberea de la 1860, inceputa cu senatulu imperiale inmultitu, continuata cu Diet'a din Festa si cu cea din Sibiu, si cu senatulu imperiale alu lui Schmerlingu, pon' la 1867, pana candu se incheia cu — *pactulu dualisticu*.

Natur'a pactului acestuia — nu numai am desbatut'o si aretat'o noi si altii de o sută de ori, ei — ni-o splicara si fecera priceputa si semitita pona in fundulu inimie — esperintele de tot'e dilele. Ea este o temeraria *misticare si falsificare* a dreptului, si adeverului si interesului — publicu si privatu, alu Tronului si alu tierelor si poporului.

Domnii, in viclen'a său ne'ncrederea loru cătra popora, — n'au avutu curajiu a svatui Imperatului, să mărgă inderetru la bas'a de nainte de 1848 si să dechiare pre poporu fora drepturi, si tot'e drepturile ale aristocratiei, — ci au svatuitu si au scosu la cale, ca să se recunoșca si lése pre locu tot'e drepturile — cu *cuvantul* dar in fapta, prin tot'e medilócele fórtie si coruptiunei, se le paralisedie si reduca la nemic'a!

*) "In deinem Lager ist Oesterreich!" — una metafor'a populara extra Radeczky.

Pesta, joi in 3/15 maiu 1873.

Prenumeratuni se facu la toti dd. corespondinti ai nostri, si de a dreptulu la Redactiune *Stationsgasse Nr. 1*, unde sunt a se adresa si corespondintiele, ce pri-vesci Redactiunea, administratiunea său speditur'; cate vor fi nefrancate, nu se vor primi, era cele anotimpice au se vor publica.

Pentru anuncie si alte comunicatuni de interesu privat — se responde căte 7 cr. de linie; repetitie se facu cu protiu sa- diuta. Prețul timbrului căte 30 cr. pen-tru una data se antecipa.

"Suntem curiosi că, ora candu va bate o data — acestei politice — ora de moarte?" Dieu si noi suntem curiosi.

De altmintrelea crise si fatalitățile bursei Vienense inca nici pe de parte n'au ince- tatu. Prin concuranti'a tuturor faptorilor fi- cantari s'a adunat unu succoursu de 25 milioane fl. care inca este forte de departe de a ajunge.

Diferint'a de cursuri, ce cade in perdere, dupa calculele cele mai moderate se urca peste 300 de milioane; si de aci se potu esplica cri- dele cele multe, cari pe fiecare dia se sporesc. Pe na acum inca folimentele principali ajung la 200, totu bancari si bursiani, ce mai ieri tre- ceau de milionari! Ei — dar lumea comercială

acuma incepe a semti si ea isbirea, si dejă se insinua si din aceasta parte crida cu gramada, apoi si *sinucidirile* pe dia se inmultiesc! Destulu că — catastrofa e infroscata si — in celu mai mare gradu daunosa si rusinatòria pen- tru Imperati'a intreaga!

Unicul ajutoriu eficace se astăeta de la Banca' naționale, cărei se cera 100 de milioane — celu pucinu. Spre acestu scopu si din colo, si din coci de Laita se tienu consultatiuni prin bancari, prin mataderii finantali si prin ministeria, pentru scopulu d'a suspende *acta banci*, a nume dispusetiunea legei cumca Banci nu-i este permis a emite banconote — pe- ste sum'a acoperita cu metalu, mai multu de 200 de milioane. De ambele părți Banca — pre cum se vede, va fi autorisata a mai emite inca 100 si eateva milioane si a le dă bancarilor si speculantilor intr'ajutoriu!

Raulu celu mai mare e, că aparituna se ie de cea mai eclata nte dovédă, cumca *Austria e putreda*, si — nu mai seie trai, de cătu prin mintiuna si insielatiune!!

II. La caracteristica Sinodelor.

Se cuvine să ne cunoscem bine, pentru ca să potem sci, pre cătu potem contă la fortile si vertutile no-stre proprie — in lupt'a pentru perfep- tiune si emancipare naționale.

In nrulu 30 alu fóiei noastre atin- seramu unele din diferintiele ce am ob- servatu intre spiritulu ce s'a manifes- tatu in Caransebesiu si colu ce s'a mani- festatu in Aradu, in corporile sinodali. Essinti'a e, că — la Caransebesiu s'a disputatu si contradisu multu mai pucinu, la Aradu multu mai multu; caus'a e — firesce, fiindu că elementele in Caran- sebesiu au fostu — bune rele, mai uni- forme. Si cu atât'a despre Caransebesiu am poté incheia privirea generale, si am poté trece, a essaminá cele speciale, cele produse; pentru că să vedem: ore resultatulu corespunde necesitatei si re- dica-se la valórea celor create in Aradu prin multa frementare, contradicere si disputa?

Dar — caracteristic'a sinodului din Aradu suntem detori s'o mai comp- letămu nitielu, tocmai pentru d'a ju- decă apoi mai sicuru.

Cine numai o óra a petrecutu eu atentiu desbaterile d'upa grupe, a tre- buitu să observe urmatóriile:

Peste totu — *Banatienii*, (pare-ni- se 15 infaciiasi,) fora vr'o organisare si disciplinare, au constituitu *una grupa, bine compacta*; numai in pucine cestiuni, de natura straordenaria, s'a despartit cat'e pucini, si s'a alaturatul altel grupe.

Mai totu acăsta s'ar poté, dice des- pre *Biharenii*, totu atât la numeru, déca unii dd. cu totulu noviti pre acestu te- renu, nu vré retaci pré desu, luandu-se dupa — cei infroscati, ce pretotindená gasiúndemnu d'a atacă si de a con- tradice. Juniloru li placu intreprindia-

Acăsta e sistem'a, politic'a, situa- tionea de astadi a Monarchiei. Gangren'a nemoralei, a mintiunei si insielatiunei, s'a intrudus in intréga viet'a publica, prin ce s'a molipsit — firesce si cea privata, prin ce — mereu dar pre- vediute, slabesc si se destrama legatu- r'a sociala, fiindu că — ómenii mereu 'si perdu din inima credint'a in scopurile mai nalte, mai nobile ale institutiunilor, chiar si ale esistentei de statu!

Domnii, cindu au propus si intro- dusera acăsta sistema, vor fi cugetatul mai antaiu la stricarea si nimicirea *natiună- lătilor*, si — in órb'a loru tendintia — dora nici nu vor fi observatul că — punu temeu la ruinarea totului!

Cine este elementulu, unde este pentulu de radimare a sistemei si erei acesteia?

Eta cum responde — din incidentele crisei de la burs'a din Viena, *"Politik"* din Praga, — la aceasta cestiu:

"Eta unu cercu de ómeni, a căroru lucrare parcede din motive egoistice, cari facu formalu venatòria dupa *domnătăsi si sincure* (adeca posturi ou venituri multe si detorinti pucine,) pentru ca astfelii ou placere să se ingrasa, ingrasiendu-se din préda, er eventualmente să parăsească naț'a, in data ce vor vedea, că aceea prin faptele loru a devenit in pericol. Radimii si spăginire nu cauta in poporale Austriei, cari cu maria 'si-intrebu facia de la esecesele acelorui omeni, ci-lu cauta in — *sal'a bursa*, alu cărei barometru de cursuri, este si me- sur'a poterii si fericirei statului! — — —" „Burs'a, si a nume burs'a Viena, a devenit centrulu vietii de statu; fie-care dia cu nouă concesiuni, nouă consorciuri, fie-care consorciu fiindu o nouă bagare de mana in posunariu bietei poporatiuni neesperte. — Astfelii s'a desvoltat o era de coruptiune si de coticaria, precum nu s'a mai vodutu nici chiar in alu doilea Imperiu alu Frantiei! — Agiul hărtielor vechi si a celor nou-create, pe fiecare dia se rapedi in susu; incepă o orga selbatca, foră conchintia de sine, carea semenă viu cu jocul evreilor in preg'urului vietielului de aur!"

"Acăsta se numia aventulu economiei naționale a Austriei; chiar in foile oficiale din Viena triumfaudu-se facea provocare la cursurile burselor, si — cu sume se arăta acăsta ca rezultatul altu eri nouă, carea a facutu pe Au- stria mare, vediuta si avuta."

"In acăsta tabera e astadi Austria!" — pre candu totu acăsta maiestia nu e alt'a, de cătu — o rapeda imbogatire a multor jidaci, botosati si nebotesati!

Astfelii era inflorire si fericirea Austriei, pana candu septeman'a trecuta — de o data, spre scandalulu lumiei, totu marirea se imburdă foră veste! Se imburdă in urm'a coticariefelor mai esecive, — in tomai precum are să se imburde curendu si sistem'a si stepanirea politica de astadi — totu prin esecese si abu- surile celor de la putere si ale agintilor loru. (A se vedé mai la vale sub Temesiora unele probe de astfelii de esecese neriusante!)

Astfelii s'a desvoltat si instalat su- cimitate starea nenaturală, starea de prosperi- tate si de fericire mintiuñosa, intru carea trage astadi de moarte Imperiu Abisburgicu!

Si candu noi astfelii deducendu, aretămu si se arăta cătă situație onoratul nostru publicu, din inima am dori, ca — toti din tōte pările să poată dice in sufletulu loru, dupa con- vingerea loru, cumca — am essagerat si — nu avem dreptu!

In Italia, său adeca in Roma, de vr'o 10 dile incoci prorupsese o criza ministriale; ministeriul *Lanza-Sella*, disgustat de multele si secantele atacuri in Camera, in făcia *legis- pente* pentru monastiri, in care privintia vedea cea mare si esaltata divergintia de opinium in gru- pele parlamentului, — grabi a-si dà dimisiunea, esperi insa curendu — la ce nime nu se astepta- se. Nu se gasi partita, — ba nici omu de capa- citate, carele să vré poté indupleră, ca să pri- măsca a compune unu cabinet nou! In făcia acestei esperinti, diferitele fractiuni ale came- rei, a-sa mare necesa alu popilaru, cari cu ori ce pretiu doriau a scăpat de guvernialu de pana acum, — ele se pusera de stăruira ca acestu

guvernui să remana la cărma, apromitiendo- i mai multa crutiare si sprigire, a nume in ce- stiunea pentru manastiri, unde elu a luat o pu- setiune firma, dar tienendo contu de pretensiuniile guvernialor straini, si si de unele mai moderate dorintie ale papei. Astfelii crisa s'a delaturat in pace.

Mai dileis trecutu anele depesia telegra- fice respondira, cumca in Petropole său pre ca- lea sa catra Berlinu, Imperatorei *Vilelmu* i s'ar fi facutu unu atentat in contra vietii. Astadi acăsta fama este desmintita formalmente. Nu i s'a intemplatu betranului suveran chiar nici celu mai micu atacu.

In Francia dominește trecutu er se intem- plara alegeri de cinci deputati pentru adunarea naționale, la care ocazunea er invinsera eclatantimente republicani, esindu alesii 4 de ai loru si numai unu monarhistu-napoleonist. Asteliu poporulu frauses: la tota ocaziunea de- monstru că, nu este adeverata fras'a banale ce se dice despre *Francia, cumca ar fi o Republica foră republicani*."

Dar si in Spania Republicanii din dia in dia se intaresc, si inca cei mai resoluti si aven- tati — mai bine. — Acolo alegerile pentru constiutanta tocmai sunt la ordinea dilei si pre- cătu ele se potu dejă constată, cele mai multe promitu invingerea republicanilor federali! Dupa proporțiunea alegerilor cunoscute se calcula, că republicanii federali vor căsiga 350 de voturi dintre 400.

In fine si in Romania multa se vorbesec de o schimbare a Cabinetului de astadi. Posi- tivu este, că dlu Costa-Foru si-a luat demisiunea si va merge de agentu politiciu alu tieri la Viena. Despre petrecerea sa de mai de unadi in capital'a Austriei — se dă cu socotela, cumca propriamente a fostu, pentru d'a pregati ve- diu a domitorului *Carolu* in Viena, carea cu- rendu are să urme.

De altmintrelea — confusiunea in tōte ramurile vietii de statu, atât este de mare in Romania, in cătu — marturismu că, ne cu- prinda o grăza de căte ori cetim'u foile de acolo! Numai bunulu Ddieu scie, că — unde are să duca acăsta nefericita politica!!

Situatiunea la burs'a de Viena.

Despre crisa si calamitatea isbunita la burs'a din Viena, de o data cu noi, mai multe foi opositionali de aici, adusera ou totulu asemenea espliatiuni, numai cătu ele cu o cale enunciara inca mai grea si mai condamnatória sentintia asupra coticariefelor, firesce ina isbindu numai in coticarii de pes si Laita, casi candu din coci, sub stepanirea magiarului, n'ar inflori coticaria — si cea finantala, si cea politica, in totu acelu modu si aceeasi măsură, numai inca mai selbatcu!

"Ellenor" serie — éca asia:

"Ceru coticarii bani de la guvernul, de la burs'a naționale si — de la toti cari au. Guver- nul să-ii ajute din denarii bietului popor contribuiteriu si asia să li dea modu si medilóce, ca să-ii poată continua maestría de despouare.

Dóra vor si căsiga milioane, pentru că — sciti, in Viena domnesce unu felu de solidari- tate intre cei trei factori, *pressa, bursa si gu- vernu*, si in servitulu coticariei celei mai mari toti trei potu areta merite.

"Viena acuma s'a blamatu in facia lumiei intrege, si astadi dejă si-cine vede, că acolo nemic'a nu este asiediatu pre temeu senatosu, de unde o astfelii de aliant'a nici nu ni poate fi spre onore."

Vedeti! domiloru magari alianti cu nemicii nu li poate fi spre onore, dar — ce se di- cemu noi de supărarea ce o ceru ei de la noi?

"Ellenor" in nrulu de astadi, totu despre politica némtiului, din aceiasi indemnă- serie:

torii și încă cei ce împăru mai curagi- osi, mai ai naibei, acei mai verșosi. Dar aceste sariture — totu n'au alte- ratu regul'a; acei căti-va domni numai momentanu au uitatu că sunt Bihareni.

Cu totulu altmintre a fostu cu dom- nii — strinsu luati *Aradani*; acesti a regularminte au fostu imparțiti în dōne, si preotii si mireni, si aceste grupe mereu se atacau, unde numai găsiu ceva oca- sione, de care — firesce nu lipsi mai la tōta cestiunea. Numai in pucine casuri, candu adeca necesitatea momentului pa- rea a aduce cu sine, ca acesti frati slă- siati să facă frontu contra Biharenilor său Banatienilor, numai in astfelui de casuri ii vedeam pasindu impreuna! Destulu de fatalu; căci tocmai de atari casuri ar fi trebuitu să profite fratii din centrul, pentru d'a-si manifestă pe intre- cete poterea atractiva, adeca tolerantă a si amărea cătra cei veniti la ei din de- partare. Naturalmente deci, că pre cătu conflictele să estinsu și asupra Bihare- nilor si Banatiemilor, acele au pro- venit numai din atins'a attitudine a domnilor Aradani.

Numai încă un'a.

Cele mai aprige si infocate discu- siuni, pona chiar mediesie cu certele, s'a intemplat la cestiunile despre fonduri; — si aci avemu să revenim unu minutu și la Caransebesiu.

Minunat lucru, ce rele presupunerii si negre banuale au — fratii de aceeasi fire si sōrte — unii despre altii! In Ca- ransebesiu — ne'ncredere pentru Aradani, in Aradu și mai pronunciata pentru Banatieni!

Dar noi nu ne iritămu defeliu pentru acesta reciproca ne'ncredere, --- fia ea provenita de acolo, că nu ne conoșcemu, său de a colo, că ne cunoșcemu reu, său — măcar pré bine: ceea-ce ne dore este că, facia de strainii ce de sute de ani ne tu- teledia atât de fraudosu, mai nici o da- ta nu ni isbucnese ne'ncrederea in modu asiacă de respicatu!

Mai multu ne neoagesce candu ve- demu că — barbatii, cari — naintea pro- nunciatiilor contrari de mōrte ai nostri se pléca si dicu la tōte — „da“, facia de partit'a natuionale moderata acusi-a cui si a arăta dintii, rendiendu ca nisce opo- sițiunali strasnici!

Si aci ér apucămu ocasiune, d'a dis- tinge bine si d'a accentua cu tōta pote- rea cuventului că: Unde o data noi am cascigatu si posiedem o pusetiune si o basa de dreptu, acolo opositiunea nostra sistemateca trebue să amuta; acolo de- torint'a nostra este, a conserva, a intar- si desvoltă! Ataculu si asaltulu — este la locu numai pentru d'a ocupă o pu- setiune si baza.

Cu atât'a ni incheiamu critic'a ca- racteristicei generale. —

Diet'a Ungariei

Luni'a trecuta in 12 maiu si-a re'nceputu siedintele; multime de membri a lipsit, dar de desbatutu nu s'a desbatutu nemic'a, ci dupa cele formali, dupa substernerea mai multor petițiuni de la municipia si de la privati, apoi dupa interpellatinni, prin *Madarász* in privi- ti'a banci de escomptu, si prin *Horn* in privi- ti'a unui proiectu de lege pentru desdaunarea celoru ne si său chilaviti pe drumurile de feru, — se desipse ordinea de dia pentru siedint'a de ieri, punându-se mai antau la desbatere proiectul banci de escomptu, apoi modifica- tiile in legea despre contractualisti, — cu atât'a siedint'a se 'ncheia. —

In siedint'a de marți, 13 maiu, dupa cele formali si o interpellatiune alui *Simonffy* in cau- sa a drumurilor feru, de mare interesu a fostu interpe atiunca lui *Irányi* cătra ministeriul de finante, despre responsabilu ce a datu la intrebarea ministeriului de peste Luita, in privintia surpinderei statutului Bancii natuionale, pentru emitera de banenote peste mesur'a desigură. Dlu ministru respusene pe locu, cumea votulu regi- mului magiaru a fostu, că prin intentiun'a a modificare a actei nu va privi de alterata pu- setiunea sa facia de Banc'a natuionale.

Dlu *Irányi* face in obseruationile sale o bona distingere intre partea politica si intre cea

dere condamnă votulu guvernului. La acesta ocazie cîtă pré nemeritu, ceea-ce și năa ni-a batutu la ochi, cum regimulu anu, candu popo- ratiunea peritória de fome din caus'a recolte- loru rele ceruse ajutoriu, s'a pronunciatu că — nu pôte ajută; ér acuma, că coticarii din Viena sunt in pericol de a-si perde milioanele defrau- date din pung'a publicului, acuma este ga'a in data a mediloaf ajutoriu de multe-multe mi- liōne.

Cu tōte acestea Cas'a cu 108 voturi con- tra 100, luă spre sciintia incuviintiatória re- sponsulu ministrului. Asiacă sunt acesti domni!

Dupa acestu incidente s'a deliberat a supra proiectului de lege pentru Banca de es- comptu, carele pon' la §. 11 s'a votatu cu pucine modificatiuni, mai avisandu-se trei puncturi la co- misiunea centrală pentru noua stiisare si repro- ducrea pe diu'a urmatória. —

Delegatiunile in Viena

pentru ofacerile comune, dominec'a tre- cuta 'si-incheiara sesiunea pentru acestu anu, dupa ce sambata presentara spectacululu unei siedintie comune, cum nu s'a mai tienutu de 6 ani, de candu esiste acesta institutiune.

A fost pentru dōne cestiuni, in privint'a cărora nu s'a potutu intielege nemtii cu unguri prin medieloculu ordenariu alu nuncialoru. Acele dōne puncturi sunt; primo: ceva peste 1 millionu, ce nemtii mortisiu pretindeau a vota pentru in-a 25000 de pusce, *Wernsd*, "pre candu magiaru nu le aflu de urgiute necesitate. Alu doilea punctu a fostu, despre o indemnitate pe- tru ceva peste 600,000 fl. ce ministrulu de res- belu a spuseti in anii 1870 si 71 peste prelimi- nariu, pe cont'a Ungariei, in conficiului militariu desfiintatu. Nemtii cereau a se dă, ungurii de- negau acesta indemnitate.

Se adunara deci — din fie-care parte căte 52 de — automati, la unu locu, sub duoi pre- siedinti, cu dōne protocoole in dōne limbe, si foră a consultă — votara ca si o machina ridi- culosa, si — resultatulu fū, că in partea ungu- rilor toti pan' la unulu votara, pentru a loru parere si intocmai in partea nemtilor toti pen- tru a loru. Adeca lucrul remase nedecisus! său mai bine decindu, decisu astfelui, că — puscele, "Wernsd" de ocamdata nu se vor cumpără, si Ministrului Kubu nu se va dă indemnitatea!

Insesi foile cele guvernamentale din Viena nu potu a nu găsi comedii a fōrte ridiculosa! Nesuccitura a capului inteleptului *Deák*!! — Sumariulu cifrelor votate pentru anului 1874 de delegatiuni si incuviintiate de Dom- nitoriu — e, dupa subtragerea veniteloru co- mune de peste 17 milioane, de acoperit u: 93,049,377 fl. Din acăt'a se vine pe Ungaria 29,217,503 fl.; ér pentru părțile de peste Lai- ta — restulu. Uegaria adeca acumu dupa anesi- unea cu fōrtia a confiniilor militari desfi- nitate avendu a portă 32, Cislaitania 68 pro- cente. —

De orientare tuturor!

Candu am disu mai de unadi in foia acăt'a, că noi am fostu convinsi, cumea dom- niloru de la potere — de felu nu li-ar fi venit la socotela in acestu momentu unu conflictu in- tre partit'a natuionale si dlu eppu alu Caran- sebesiu, si am splicat de aci că — s'a evi- tatu atare, — am fostu de parte d'a crede si afirmă, cumea acelorasi domni stepani- torii li-ar fi venit bine — o impacatiune for- male si totale intre noi si dlu eppu! Din contra noi credem că — si umbr'a de atare impac- tiune ii-ar fi neodihnitu si dorutu.

Astfelui credem noi că s'a nascutu si faimale ce ni se repórta — din trei părți de o data, despre manifestatiuni in acesta privintia. Sciotu este că, in data dupa sinodu dlu mi- nistru magiaru *Szende Béla* a datu o fugă pe la Caransebesiu deci acestuia desoperindu- cineva in Logosiu, cumea intre Episcopulu *Popasu* si intre Babesiu s'a intemplat o reconciliatiune cătu se pôte de completa, pon' la siglarea ei prin sarutare, dlu ministru să- fia d su că — „slu ure alte mai bune si mai di- repte informatiuni despre politic'a dlu Eppu.“

Din Caransebesiu si din Temisiöra, totu in acestu obiectu ni se repórta că chiar unii dintre fideli dlu episcopu striga si-lu critica in gura mare, că — s'ar fi uomilu, pre oandu alti dicu că — Babesiu abă ar si acceptatu să-i intinda episcopulu man'a pentru ca să se impa- ce; etc. etc. Totu aștea splicatiuni si naratiuni foră temeu. Adeverulu e, ceea-ce noi am spus in nrul penultimu, cumea adeca — s'a incun-

giuratu conflictulu de ambele părți, sicuru — din oportunitate.

De impacare nu potea să fia vorba; căci — personalmente nici are Babesiu, său par- tit'a natuionale ceva cu dlu Eppu, nici acesta cu noi; si asiacă impacatiunea său reconciliatre re- mane să se facă cu — opinionea publica, cu sutele de asupriti si nedreptati si — cum dicu ei — reu ciupeliti.

Noi am disu si vom continua a sustine că, atacurile ce am facutu noi dlu Eppu din Caransebesiu si secretariului sen, tōte de multu s'ar fi intorsu in capulu nostru, deoarece acelea n'ar fi spriginit de consientia publica. Deci acăt'a trebuie molcomita; ér pan atunci — noi, cari statu de bine cunoșcemu firea si manier'a dlu Eppu, pré usioru potem să ni inti- puim cu — ce va fi disu, cum va fi splicatu ministrului magiaru tienut'a sa facia de noi. Noi suntemu convinsi, că deoarece se pôte dice, cumea noi am fostu păcaliti, apoi si cu mai multu dreptu se pôte tiené de amagitu guver- niul magiaru.

Guverniul, carele — precum tōta lumea vede, are atătes scopuri particolare, usioru pôte fi — păcalit; noi, cari n'avem nici celu mai micu interesu — nici personalu, nici de partita, ci numai de morală, bisericesc si na- tională, — noi nu potem să fimu inselati; inselatiunea ce s'ar impără si fi pentru noi, ar fi pentru dreptate, pentru tiéra.

Noi — alte principia si ingagamente n'a- vem, de cătu cele a le binelui comunu si pu- bliu.

Atât'a este totulu. —

Temisiöra, in maiu 1873.

(+) (Coruptiunea guvernamentală si ur- mările ei.) Nu o data a spusu „Albina“ dloru de la potere, cumea „coruptiunea, volniciele si calcarea de lege, de cari se folosescu dd. egeni ai tierii si ai poporului, conlocuitorie se vor intorci pre capulu loru, si ii vor dripi si trenti pre densii.“ — Dejă aceste profetii — in acestu comitatul mereu vinu a se adeveri.

Éta cum. Cu ocaziunea organizării comunelor, in inteleusu art. de lege XVIII din 1871, se intielege de sine, că s'a alesu representantile comunali, judii comunali, si in multe locuri si notarii comunali. Firesce că domnii pretori cercuali aveau detorint'a d'a se folosi de ori-ce medilöce de coruptiune, dar unii n'au fostu destul de isteti, pana candu unulu, a nume dlu pretore alu cercului centralu, renumit in tōta tiér'a pentru „basiaismulu“ seu, intrecu pe toti colegii sei, in asiacă mesura, in cătu speria chiar si pre mai marii sei! temendu-se — bagu séma acestia că: „all zu scharf macht sohartig.“

Astfelui s'a intemplatu că numitul d. pretore, ingamfatu de trufa, a inceputu a des- considera si caloă legaa formalimente, in cer- cundu a-si transpune activitatea sa de basia turcescu — chiar si in congregatiunea comi- tatense, in cătu si aci fortă incuviintarea cal- cării de lege, contra voiei mai mariloru sei, ma — pre cum se lauda publicu — mersu for- tiandu pana la ministeriu; ceea ce eu sum ple- catu a crede, cumea i va si succede. De ce nu- unu picu de anarchia mai multu?!

Intemplantu-se alegerea de notariu co- munalu in Mehala, conlocuitorii serbi si romani si-au fostu luatul de candidat unu romanu, dandu-se parol'a că la alegere vor fi solidari, numai ca să invinga contra candidatului dlu „basia“, fiindu că acestu candidat este unu sodal (calfa) de macelariu, carele — pre cum se aude, dejă o data in timpii dreptătii, a fost demisianutu din postulu seu de notariu, pentru necapabilitatea sa.

In comun'a curatul romana, Beregsu, romau si asemenea si-au fostu candidatul pre unu romanu de notariu, si au statu mortisius pentru elu, in man'a promisiunilor si amenintărilor dlu „basia“, fiindu că acestu candidat este unu sodal (calfa) de macelariu, carele — pre cum se aude, dejă o data in timpii dreptătii, a fost demisianutu din postulu seu de notariu, pentru necapabilitatea sa.

Ambale biete comune si-au fostu facutu societă foră dlu pretore, carele a disu „Terem- tette az oláhoknak!“ — Trebuie să fia ce vré- eu, si nu ce vréti voi! —

Intr'adeveru, tōta lumea de prin jurulu Temisiörei eră forte curioasa să véda cum va reusiti dlu pretore cu candidatii sei, facia de in- cordarea si solidaritatea alegatorilor, la cari nici corumpere, nici amenintări, — nu potu- sera strabate?

Pré usioru; unde nu pôte ajută alt'a, aco- lo ajuta — simplu calcarea de lege, dripira-

in piciora a dreptului! Si — vin'a e, a cerbico- sului poporu; de ce nu se supune de buna voia poruncei domnului „basia“? In comun'a d'antsiu dlu pretore a publicat alegerea nu- mai in „Budap. K.“ pe care nime nu-lu cete- se, era diu'a de alegere a pus'o pe diu'a candu era tergu de tiéra in Temisiöra. Infaciandu- se la alegere, a adunat nainte de tōte, tōte ve- niturele straine si foră a intrebă si cercă că au ôre dreptu de votare, ii a manatu la votu, si astfelui a adunat 251 de voturi contes- tabile pentru candidatul seu! Acum — pen- tru formalitate — a lasatu la votu si pre- cei indreptatiti, dura — ca să fie egalitate, bagu séma precum o pricepe dlu, n'a lasatu mai multi de cătu era 251 de voturi, căci mai erau de facia ca să votedie, pe toti ii a respinsu, spu- nendu că alegerea să incheiatu! desi inca nu treceuse peste mediadi. Asiacă dura fiindu că am- bii candidati, dupa intocmirea sa, aveau ase- mene voturi, de o parte legali, de alt'a nelegali, dlu pretore cu placere a decisu pentru alegerea nelegală. Astfelui a invinsu in Mehala.

In a dō'a comună, Beregsu a desig- tu dlu alegerie, pe diu'a de vinerea pascilor, ca- rea la romani este serbatorea serbatorilor. De conducetoriu alu alegeriei, respective de substi- tutu alu seu, a trimisu pre dlu invetiacelu alu seu, subpretorele O cu instructiune, ca să nu primăscă in candidatiune pre neci unu romanu. Ei bine, dlu O a ajunsu in comună si numai de cătu a decretat: „Eu voi pune in candidatiune pe cine io vréu, nu pe cine voi vréti, si de- notariu acel'a se va alege, pe care io vréu, nu pe cine voi vréti!“ Dictum factum. Represen- tanti'a comunala s'a pusu pre talpe, provoca- la paragrafi legii si la dreptulu seu; vice-ba- sia tiene mortisius la porunca. A esită deci ato- ra intrăg'a representantia, dupa ea si alegato- ri, si neci n'a candidat, neci n'a alesu.

Dlu vice-basia inse nu s'a genatu de felu, ci a remas in cancelaria, pe urma a candi- datu, apoi a recuivatu prin persecutorii sei 7—10 ómeni, bieti de votanti; pe acesta ii a prerandit unulu dupa altulu si a storsu din ei 36 de voturi! dintre cari 28 le primi dlu can- didatul alu dlu pretore, — si asiacă se — incoronă opulu, alegendu-se de notariu alu Bereg- sealui dlu R. ex calfa de barbieriu! Lege un- guresca!!

Dar acu vine lucrul celu interesantu, prin care se adeveresce profetia Albinei.

Ambele confune au insinuatu si datu pro- teste contra acestor batjocure de alegeri, si inca — sciti, proteste energiose, decretandu negru pe albu, că „daca nu li se va face dreptate, si sunt resoluti a-si aperă drepturile loru cu sangele loru; căci cu sangele loru, si din su- dorea loru se sustină legile!“ Capii comitatului, avendu instructiune speciala despre decu- gerea acestor alegeri, si desi pe d'o parte le placea punctul sufletului loru, pe d'alta parte nu voeau să irite poporul, temendu-se că po- porulu pôte si mai tare de cătu domnii, si — pôte strigă o data, ca să auda si Imperatulu, si să cunoșca si lumea, că — cine sunt domnii magari si — ce sunt legile loru! — au decisu intre sine, ca in congregatiune să nulifice ale- gerile de sub intrebare.

Dara tōte in daru, căci si ei facura so- cota foră dlu pretore, carele si facia de congregatiune dice: „Teremtette!“

Pe diu'a de 5 a curintei eră să se desbată in congregatiunea comitatensă aceste alegeri. Dlu pretore a fostu precautu, si, in contie- gare cu colegii sei, — au citat si adus in sie- dinti'a congregatiunei — la comanda — pre toti virilistii si pre mamelucii de svabi, cari — aföra de interesele loru materiali, nu cunoșcu neci legă, neci știau neci libertate, nici dreptate; apoi venindu cestiunea la desbatere, pre candu inteleghintii representantiei, toti bine se pronunciara pentru nimicirea acelora alegeri scandalosé, svabii cerura votare, si rezultatul fu că — numai bieti treisprediece voturi esira pentru nimicire, era pentru intarire se des- deră peste nouă dieci de voturi!!

Inse dlu pretore cu atătu nu se odihni, densulu scie că comunele respective vor apela la ministeriu, contra decisului congregatiunei, chiar insusi fiscul comitatului s'a angajat, pre cum audu, să facă apelă pentru comun'a Mehala; dlu basia deci si aici vré să invinga si arome — pre cum se lauda, — in urmatorelui modu adeca: Elu va astorne ministeriul o petitiune cu mii de subscrieri, cari vor cere incuviintarea si din partea ministeriului; si de acesa eu me plecu a crede, că ministeriul, de cumva nu va luă in consideratiune in-

gerinti'a necompetinte a mierului de mameleuci, va intari alegerile nelegali si scandalose si va ajută la lumină poporul despre aceea, cumca legile sunt o inselatiune, ér cugetul loru de dreptate o — mintiuna!

Cine s'ar indoi despre adeverulu acestor'a, oțeșca actele repective, ori protocolele congregatiunei din 5 maiu a. c.

Din parte-mi nu potu de cătu a laudă energ'a alegatorilor din numitele comunități si acceptu de la densii să-si remana creditiosi si statornici — pana la capetu.

Dupa astfelui de aparituni eclatante, cine va mai asteptă să vîdă canduva sub acăsta stepanire — înflorindu patri'a si fericindu-se poporale?

Baterie de Ddieu si perira, — acăst'a este sărtea nostra. Dêca naltulu ministeriu crede că n'avemu dreptu, ocaziunea este aci, dovedescă prin fapta! —

Ramna, (cerc. Bocsei in Carasiu,) in aprile.

(Resunetu la plansorile contra duii jude regiu Bordanu.) Cetindu noi numerii 22 si 27 ai stimatului diuariu „Albina,” despre vîaietăriile pentru nedreptătile, ce fratii nostri Bocaineni si Vasioveni au si suferi de la unu domnul de romanu, si inca jude, esecutorul alu dreptătii, (!) a nume de la domnul Bordanu, ne dore si pre noi, candu vedemus astfelui de lucruri in publicitate; ince — ce să facemus déca inteleptulu si naltulu Regimu ne tramite si tiene pre capu astfelui de omu, bunu dôra numai pentru scopurile loru, cari — multu imparu a difere de la binele comunu alu tierei si poporului. Venimur dara si noi a descoperi in publicu unile fapte ale duii Bordanu, cari s'au intemplatu de curundu cu unii locuitorii din mediulocul nostru, si ve rogâmu să binevofti a le inregistrâ in colonele pré stimatului diuariu alu pré onoratu dvôstre, pentru ilustrare inca mai buna a meritelor duii Bordanu.

Dicemus domnilor si fratiilor nostri Bocaineni si Vasioveni. Ve vîaietati despre nedreptătirile si asupririle ce suferiti din partea judeului regiu Bordanu; dar — credeti-ne că, nici nă nu ne merge mai bine, in atingerile noastre cu acelasi domn. Daa buna ora primesee ou placere acuse din partea jidaniilor contra romanilor nostri si sicanédia pentru bagatele. Éta casuri! De la unu jidau bancrotat de aici cu numele Goldstein, respective de la principalul acoluia Braieru din Bocasia, a primitu preste una suta acuse seu actiuni contra romanilor nostri, măcar că nici una detoria nu intrecea sum'a de 10 fl. ci incepentu de la 20 cr. pana cătra 10 fl. Vre-o 50. ómeni sunt detori de la 20 or: pana la 1 fl. v. a. foră spese. Tôte aceste actiuni s'au primitu, si in celu mai scurtu timpu s'au pertractat separatu, ba pre unii indata ii-a si esecutu, in cătu unu sermanu de omu fiindu detoriu 20 de cruceri, cu spesele procesuali si esecutiunial, i s'a urcatu detoriu pana la 5 fl.; adeca la de 25 de ori atât'a! Astfelui de casuri sunt forte multe; déca va posti dlu Bordanu, potemus să i le insirâmu; măcar că sum convinsu că le scie bine.

Nainte de acăstă fapta, jidaniu numit u incusatu prin advocatul pre 7 locuitorii, anume pre Petru Danciu, Damaschinu Despeu, Jacobu Achimu, Pavelu Papucu cu consocii, pre toti separati, avendu de la densii obligatiuni — de căte 5 si unele peste 10 fl; apoi cu spesele procesuali sermanii, in acestu anu neroditoriu, au trebuitu să platéscă căte 40 fl. si mai multu. Éta semtiulu naionalu si de dreptate alu duii Bordanu! In locu să fia indrumat pre jidau cu pretensiunile sale bagatele la județiul comunali, se pune de judeca elu si face atâta spese bietiloru ómeni! Firescu, mai bine, mai usioru, mai meritosu este a omori pre romani, de cătu a inocomodă pre jidau! Dar óre să fumus acesu noi careva romani la dlu Bordanu pentru 20 cr. pe care va jidau, — ne-ar fi primutu astfelui? — Acăst'a nime n'o mai crede! Si — acăst'a dore!! —

Ar fi acuma să venimur si cu alte descoperiri, a nume cu portarea sa ca unitu facia de biserica, clerulu si poporulu dreptu creditiosu, si — suntemu convinsi că — in acăsta privinta lumea romana s'ar indignă; — inca nu vremus să vîtemâmu pentru portarea rea a unuia — susceptibilitates fratilor nostri nevinovati; deci recedemus de la acăsta plansore, stringendumu inim'a sangeranda in dinti! Nu potemus totusi să-i iertâmu intrigele, ce le scornesc si pornesc contra multu stimatului nostru duu pretore St. Antonescu, tocmai din pretestulu că acest'a

ar fi ortodosu mare, pre candu tota lumea sciacă, acestu demnu barbatu si functionariu — facia de fie-care biserica, poporu, cleru, se pôrtu cu celu mai deplin respectu si cea mai frumosu buna-cuvintia.

Mai multi Ramneni.

Stredia-Cartisiéra, (distr. Fagarasiu,) 8 maiu n. 1873.

Constituționalismul bisericei noastre preteinde in toate afacerile atâtul bisericesc, cătu si in cele scolare confesiunali oea mai stricta controla. Incepentu de diosu de la parochia, pana sus la metropolia este chiamatul si indreptatul fie-care membru alu bisericesc a cere in adunările noastre bisericesc directesou indirecte, dare de séma despre toate, de la organele esecutive. Din acestu punctu de vedere manecandu, credem că cu dreptu cuventu cerurâmu si noi de la comitetul bisericesc din locu, sa să ne dea acum, — dupace de trei ani functionédia oatare, ratiocinu despre activitatea sa — pre de o parte, ér pre de alt'a, ea in intielesulu legii, să se supuna la o alegere nouă. Acestu Comitetu insa, cu parochulu localu, Georgiu Banciu in frunte, nici că vré să auda si să scia despre asia ceva. Dorint'a si toate provocările poporului fusera in daru. Parochulu nostru in calitatea sa arogata de capu alu acestui Comitetu, promies, ce e dreptu, că va face toate si va pasi la o alegere nouă; dar — toate remasera numai vorbe in vanu, ér fapta este, că Comitetul functionédia si mai departe — fora baza legală, casi pana acuma, ér poporulu se necagesce in acoa ereditatia, că avearea bisericesc incredintata acestui Comitetu, nu se manipulézia asiá, precum ar trebui! Ce era de facutu in trenta atari imprejurări? Am alergatou ou plansori preste plansori la pré ven. Consist. archidioces. Dar dorere, nici aici nu am aflatu mangaiare; toate aceste plansori nu s'au aflatu demne de nici unu respunsu pana acuma!

Standu lucrul astfelui, poporulu nostru nu voesc a mai contribui nimicu niciu pentru biserica, nici pentru scola. Ba ce este mai multu, acăstă portare a Comitetului si a preotului nostru, la scandalisatul intratâta, in cătu acum nu voesc a mai ajută chiar o intreprinderie de neaperata si urgente trebuintia, adeca edificarea unei scole!

Éta unu lucru, care intaresce de nou asortiunea că: poporulu nostru este, bunu, dar assia, cari sunt chiamati a-lu conduce si in-drepta, pré deseu nu-ni prișepu misiunea de felu nevoindu a se acomodă cu deplinatate legii, căreia sunt detori cu trupu, ou sufletu să-i se inchine.

Deci dara ca să-nu fumus necesitatii a vedé si pre viitoru atari neregularităi in afacerile noastre bisericesc si scolare, me semtu detoriu a rogă prin acăstă publicu pre Venerabilul Consistoriu archidiocesanu, ca luandu in drépta considerare plansorile adresate cătra densulu in mai multe ronduri din acăsta comună, să binevoiesca a dispune, ca autoritatea bisericesca din locu, in afacerile noastre bisericesc si se conforme strinsu prescriptelor legii, si să se desbrace de atari volnici. Acăst'a cu atâtua mai multu, cu cătu la dia contra mai tardiu pote, că ar costă si mai multu, intemplantu-se din partea acestui poporu vu'unu pasu, care dieu de buna séma nu ar place acestui Pré Ven. Consistoriu. —

Unu cressi inrigitu

Straja, fostulu conf. mil. banaticu, in maiu, 1873.

Onorata Redactiune! Pentru de a preveni imputări si presupunerile, ce ar potă să urmedie, suntemi rogati cu totu respectul, a dă locu urmatörilor siruri in pretiul „Albină.”

In 1/13 fauru a. c. tenerime'a romana, aflatória in Orsiova, s'a semtitu indemnata a arangiá unu balu naionalu-romanu, cu scopu filantropie pentru scola, — s'a vedutu indemnata prin acelu motivu, căci germanii si alte nationalități romane din Orsiova, mai numai pre asemenea cale au ajunsu la midilóce, de și-au incunguratu cimitirul cu zidu, si-au, facutu orologiu la biserica si alte imbunătătiri. Si la sumele considerabili adunate, au contribuitu romanii singuri jumetate, neessangeradu déca asi dice si mai multu; deci parte pentru a demustră că si între romani incepe a se desvoltă spiritul de intreprinderi, parte pentru de a ne convinge, déca si densii vor imbrăcia și scopurile noastre naionale, ne-am resolvat si am arangeat la diu'a mai sus pusa, balulu naionalu romanu in ospetari'a, „la Regale Un-

gariei”, care a esită destul de splendidu, desen romanii orsioveni, si mai cu séma germanii, au fostu forte slabu representati, ca si mal demulteori la asemenei intreprinderi romane căci ei au devis'a egoistica, a dă semne de fraternitate numai candu e vorba de favorulu loru propriu.

Dar si, cauta să marturisim — că lucratratiunalu; căci noi, nu numai că avemus pre mere incredere in ei, si li dămu succursulu doritul la toate intreprinderile, ci ne facemus chiar papusiale loru, in detrimentul nostru bisericesc, scolaru si naionalu, apoi acăst'a este cea mai potrivita remuneratiune a taraiorilor! Să nu ne surprinda astă dura disprețu loru, ci venindu-ne să noi o data in ori să incepemus a-ii cunoscere mai bine, căci e tempulu extremu.

Asemenea cu multa parere de reu amintescu aici, că la astfelui de ocasiuni mai de multe ori am observat cumea năa romanilor nu lipsesc acea energia, cu care alte națiuni lucră, pentru ajungerea scopurilor loru, bă din contra suntemu forte moi, ne lasămu reului, si ne sparia uru resultatul intipitul reu. Acăstă esperiintă am facutu să la initiativă balului naționalu din Orsiova. —

„Dar — ce mai amentesci tu, de recela si indiferentismu, candu éta singuru areti o negligintă imensa facia de o causa, ca cca din cestiune, si abia dupa 3 luni veni a-ni vorbi despre unu balu, alu căruia resultatul s'a uitat demultu?!” — Asia mi pote imputa on. publicu cetitoriu; inca déca ar cunoscere situația, in care m'a aruncatul sărtea de locu dupa tienerea acelui balulu si in earea si pana adi me astu, atunci de siguru ar cugetă altefeliu.

Totu omulu, celu ce iubescse prosperarea naionala, este detoriu a-si asigură unu viitoru cătu se pote de siguru pentru ca cu atâtua mai lesne să pote colabora la edificiul naționalu. —

Astfelui de ocupatiune m'a impedeceau si pre mine pana acuma intru implinire'sa datorintie mele, si chiar in momentulu candu scriu, scriu foră liniscea necesaria, si — numai din necesitate, fiindu privatim interpelatu despre aceea că — ce s'a facutu cu venitul acelui balu? Am deci pentru comitetul arangiatoriu a dă urmatörile deslusiri:

Aflandu-se consegnarea contribuentilor in cuartirul meu in Orsiova, ér eu deatunci aici, nu sum iu stare a spune acuratul sum'a incurș'a; sciu ince positivu, că a trecutu ceva preste 200 fl. v. a. si că dupa detragerea erogatelor, a remas unu puru 117 fl. v. a. dintre care un'a suta s'a depusu in cas'a de pastrare a institutului naționalu de creditu si de economii „Albina” din Sibiu prin dlu Vasiliu Popoviciu, ca presiedinte alu Reuniunei acestui Institutu pentru Orsiova si jiru, si se afla libelul la casariul comitet. Demetriu R. Ioanoviciu, comerciant in Orsiova, pana candu se va predă comitetului parochiale si respective epitropiesi concernante. Restul de 17 fl. v. a. s'a rezervat pentru procurarea de recusite necesarii, pentru inlesnirea investimentului intuitivu, dupa afarea de bine a comitetului arangiatoriu.

Cu atât'a credu a fi arestatu destul cu că venitul curatul alu balului s'a intrebuintat spre menitul scopu filantropiștilor scolare, si speru, că pana voi fi pusul in puseiunea de a puté, publică in intregitatea sa list'a intregului venitul si aerogatelor, cu numele domnilor contribuitori si cu toate detailurile balului, nu si va adscrie nimenea dreptulu de veri o imputatiune nemeritata, cu atâtua mai putienu va aserie cinea acestui comitetu vr'o tendintia rea.

In numele comitetului arangiatoriu.

Constante G. Spineanu,
presiedinte.

Alba-Julia, in 9 maiu 1873.

(Responsu.) Dlu Gavrilă Mihályi junior, presiedinte comitetul arang. de balulu tenerime romane din Buda-Pesta, in nr. 30 alu stim. diurnal „Albina” me provoca să-mi documentezu assertiunea mea din nr. 29 alu amintitului diuariu, in intielesulu carei'a, colectandu eu 5 fl. v. a. in folosul balului rom. din Buda-Pesta, sum'a a căstă inca nainte de publicarea raportului despre contribuirile incurve, am predat-o on. Redactiuni de la „Familia” pentru a fi transpusa comitetului arangiatoriu.

Despre aceea, că sum'a colectata de 5 fl. inca nainte de a se fi publicat raportul comitetului arangiatoriu am predat-o Redactiuni de la „Familia” pentru a fi transpusa comitetului arangiatoriu, se poate si pote con-

vinge dlu presiedinte ale comitet. arangiatoriu, facandu in privint'a acăst'a o simpla intrebare la mentionat'a Redactiune in Pesta.

Totu-despre acăst'a se pote convinge dlu presiedinte alu com. arangiatoriu si din nr. 13 alu diurnalului „Familia,” in care Redactiunea intre responsuri mi-impartesce, că sum'a de 5 fl. (care e suma din cestiune) se va transpune la locul competentei.

Sum convinsu, că déca sum'a acăst'a din partea onorati Redactiuni numite, inca nu s'ar fi transpusu comitetului arangiatoriu, acăstă s'a potutu intemplă — său din cau'a multelor agende redactiunali, său din intrenuit'a absintia a domnului Redactore.

Asemenea rogu pre dlu presiedinte alu comitetului arangiatoriu, să fi convinsu, că prin roudurile mele d. nr. 29 alu Albinei, nici pe de parte nu am voitul să atacu onoreea comitetului arangiatoriu, ci acele rouduri le-am publicat necesitatul fiindu de a me rectifică nainte contributorilor marimimosi, de osebitu facia de abusurile condamnavare ce s'au comis pana acum'a de unii colectanti.

Incheiu sperandu că onor. domnul si amicul Gavrilă Mihályi jün, presiedinte comitetului arangiatoriu de balu, să va căsiga deplina convingere despre assertiunele mele, si din interesu reciprocu va grăbi a aduce cătu mai curendu desluire completa despre starea cestiunii presente. —

M. Cirlea.

Cerculu Timisiu, in carasiu, 8 maiu.

(De ilustratiune la cerculariul de anul nou alu duii ministru ungurescu de cultu si instrucție, cătra Ordinariate,) prin care spune că este amic si dorescos progresul scolelor confesiunial, vinu a reportă onoratului publicui urmatörile: Cunoscutul solgabire Szende, lucra din resuperti, ca in cercoul seu Timisiu, scolele gr. or. confesionale să devina comunale si simultane. — Ca mai usioru să-si pote ajunge acestu scopu neleialu, a medilocitul prin notarii comunali, — cari mai toti sunt uneltele sale órbe, sistarea platirii regulate, in alte locuri, sistarea de totu a salariilor investitorilor. Cătra acăstă impedece adaptarea scolelor acelor a deca, cari necorespondiind legii, ar trebui să fie reedificate, pentru ca să nu sia inchise. Notarii de presinte manipulează cu avearea comunelor dupa placu, fora vr'o pedește de sus, cum e si notariul din L. A. P. contr'a caru'a, despre-sinte descurg mai multe procese pentru inselatiuni, s. a. — Astfelui intr'o buna-diminată o să ne pomenim, dle Redactore, că mai multi investitori, nemai potendu suferi pre d'o parte fomea, pre d'alt'a neinteresare superiori loru loru de ei — vor dimisiundi. In vecinul orasius Lugosiu crisia e dejă la usia.

Unu bietu dascalu.

Prescurtari de corespondintie.

Din Saculu, cottulu Carasiu, cu datul de 10 maiu n. Ni se cere publicarea celor ce ni s'au impartasit de multu despre balulu ce s'a tenu tu acolo in favoarea unui fondu scolaru, care balu a adus unu venitul curatul de 33 fl. — Dar noi asiá scimă că am publicat pre scurtu acele impasitari.

Mai de parte ni se aduce la cunoscintia cu multa laudă, că — dlu negotiatoriu din locu, israelit de naționalitate, a donatul pentru edificiul scolei 10 stangeni de pétra, stangenul valorandu 7 fl.; unu lucru demnu de totă recunoșciuntă, pentru care, casi pentru sprințirea causei scolare peste totu, se dă laudă si dlu notariu comunul de acolo, — intr'adversu o mare raritate in diu'a de astădi, candu toti functionarii publici isi cauta si afila merite intru a impedece cau'a culturei poporului!

Despre acestea cu placere luăm cunoștiintă. —

Din Jamu, cottulu Carasiului, protopresierul Bisericei-albe, cu datul 25 aprilie v. unii membri ai comitetului parochialu, in numero mai multă accluiasi comitetu, vinu a ni spune pre largu, cum dlu protopopu de acolo ambla — foră totu temeiul a infinită o capeleiană in acelu locu, unde și asia essiștu duoi preotii, si spre scopulu acest'a, foră a fi consultat, dupa lege, comitetul parochialu, pe temeiul căsigațelor pre cale privată, prin medilocile, cunoscute — a trei — patru subscriptiuni, vré să deschida concursu pentru unu postu de care competitentele corpu reprezentativu nu scia si nici nu vré să scia nemic'a. Deci ni se cere, ca eventualminto să nu

publicanu stare concursu, si in numele loru se avisamu pre reprezentantile nôstre bisericcesci comunali, se invigiledia bine, ca se nu fie totu de un'a pacalite, facendu unii dd. protopopi feliu de feliu de dispusetiuni in numele loru, fors scirea loru. —

Noi observâmu simplu, că nôa nu ni stă in dreptu a impedeacă publicarea vre-unui concursu, ce ni se tramite din parte competinta. Impedecarea este dreptulu Consistoriului, deci cătra acel'a să se adreside cei-ce credu a fi vatemati in dreptulu loru. — Noi — potemu aperă si sprigini dreptulu, dar mesurele organeloru bisericcesci a le impedeacă potu numai forurile competitinti, mai multe. — Acëst'a spre orientare tuturorui —

Din Tincova, comitatului Carasiului, cu datul 13 aprile, dlu preota Dionisiu Popoviciu, cu referintia la cele publicate in nr. 26 despre eschiderea domnilor Jonasiu si Damaschinu din Societatea de lectura Caransebesiana, ni tramite si din a sa parte lungi reflessiuni, catra cele două ce déjà publicarău in acësta materia.

Sî dsa, casl multi, desclinitu din jurul Caransebesiului, ni cere se publicanu tôte bine si neprevizute, déca vremu, ca se fînu tenui de drepti! Dar acuma fie-ni permis u intră si noi: sunteti dvostre drepti? Este, pote fi dreptu, ca pentru, că fuserati atinsi cu căteva cuvinte, apoi toti se ni cereti căte 2—3 colone, spre a inseră lucruri, cari nu sunt bune de alt'a de cătu d'a provocă ér respunsuri si polemia definita?

Noi — in tôte lung'a, sîu lungele epistole ale duii Dion. Popoviciu, ceva nou si interesante nu gasim, de cătu: a) Că dsa nu e dusmanu domnilor J. si D.; b) Că dsa a fostu invitatu formalmente prin presidiu la adunare, 4 dle nainte de terminu; c) Că dsa ca esternistu, nici n'a sciutu de ce e vorb'a, ci a fostu fra stu de statuirile si invinuirile altora, contra căroru nici cei de facia amici ai loru n'au fostu in stare de a-ii aperă; d) că dd. Jonasiu si Damaschinu dupa acea au amblatu cu list'a ca se adune subreriori pentru o nouă societate, cu epitetulu „estatienescă“, prin carea voiau a strică pre cea existente, dar că nu li-a succeso!

Tôte celelate — nu luminédia cestiuene de feliu, ba nici nu constata vr'unu faptu si implu numai spaciu, de ceea-ce noi — haru Domnului — n'avem trebuința, dar nici nu potemu resunda.

Detorinti'a nôstra este a dă locu rectificărilor; dar in acëst'a cestiu am publicat deja două atari, si — acëst'a este pentru a treia nu numai destula, si inca de prisosu. —

Din Varu, in fostulu cunfiniu mil. romanu banaticu, inea din lun'a lui martiu avemu in restantia o forte lunga polemia a dlei preotu de acolo Elia Serbu, contra provocări la densulu, ce se face in nrulu 15, in acea privintia, cumca s'ar fi plansu că pentru testimoniu de promotiune a fostu nevoită se dă 300 fl. ceea ce in nrulu 21 s'a splicat astfelui, à pe fie-care anu ar fi căratu dlu episcopu căte 12 stangeni de lemn.

Mare neplacere este pentru noi, candu cineva semtiu-se — pe dreptu vatematu, ni vine pe capu cu rectifi ari căte de doi coti, pre candu noi pururi suntemu in cea mai mare lipsa de spaciu. De aceea suntemu silit si intard àmu si in fine se si scurtâmu.

Apoi dlu parintele E. Serbu scrie peste mese multe vorbe foracale si cuviintia; asia d. e. nu pregeta a ni spune că — nu crede cumca corespondintele atacatoru se fia preotu! Ei bine, noi am portatou cu noi acele corespondintie pre la Caransebesi in sperant'a că vom afă undeva pre — nacerintiosulu Toma, ca se-i la dâmă se veda si se pipăie; că nu am avut norocire do alu intelni, ni reservâmu a-lu convinge alta data: am dorit ina se scim, cum Dsa va fi in stare d'a ne convinge pre noi, că polem'a deosebita este lucrul inteleptiunei si scintiei sale, pre candu — dupa esperinti'a si conosciintia nôstra, in intréga dieces'a Caransebesiului numai unu omu există, carele scie se scrie asiă! De altintrelea fia cum va fi, acceptămu si noi că — adeverul, la timpulu seu totu va fi la lumina, cu tôte dovedile si fassiuile, dar intre imprejurări mai favorabili adeverului, noi ina pon' atunciă — éta publicanu numai semburele refesiuniloru dlu E. Serbu, ér vorbele cele multe le lasămu se remana vorbe.

Dsa serie:

„Eu nici candu nu am fostu medilocitoru intre domnulu Episcopu si intre vre-o persoană, care ar fi aspirat la vre-o stațiune preoțescă sau investitorescă, cu atâtă mai putinu intre pre demnulu nostru Episcopu si intre o persoană limbuta, ce — eu atâtă mai pucinu am potutu face, pentru că eu cătu am potutu, m'am ferit si me ferescu de ómeni patimasi, intre casl se numera si limbuitii.

Ce se atinge de punctulu despre căratulu de lemn, am se observediu, cumca este adeverat că de vre-o 6 ani, pré Santi'a Sa dlu Episcopu alu nostru, intocmai ca si alti orasieni din Caransabesiu, prin medilocirea mea(!) a capatatu lemnue si din Varu, dar intada adaugu aci, că — nu gratis, ci totdeun'a, in totu anulu pre lunga pretiulu indatinat la noi, si acume in vre-o cătiva ani — Anii trecuti, candu domnia pe la noi lipsele cele mari — am capatatu pretiulu lemnelor anticipando, cu mai multe luni nainte, ca asă pe de o parte si pré Santi'a Sa dlu Episcopu să fia asigurată despre primirea lemnelor, éra de alta parte si ómenii să fia ajutorati in lipsele loru; acëst'a s'a intemplatu pre cum disei, in vre-o cătiva ani, era in ceialalti ani singuri ómenii acolo la Caransebesiu, au capatatu banii atunci, candu au dusu lemnene, ceea-ce eu potu adeveri prin respectivii ómeni.

Acëst'a este starea cea adeverata a lucrului, deci me miru cum se potu afă ómeni de aceia — cari se numescu preoti, despre ce eu inse me indoiescu — cari se scornescu atari mintiuni, sîu se intorcă pe dosu adeverulu, in cătu nu lu mai poti cunoscă!

Ceea ce urma, sunt isbuoniri de mania in contra fratelui seu, ce s'a provocat — cum dice — falsu, la marturi'a sa. — Ei bine, repetu că timpulu va dovedi. —

Varietati.

= (Nenorocire.) Din Fizesiu, (in Carașiu,) ni se serie: Petru Lazaru, servitorul la economia lui Schrop, in 23 aprile a. c. din cauz'a că preste dia muscile columbace, aducre pericolu vietelor, s'a scolatu desu de diminetia si-a mersu se-si pasinușo boiu, luandu cu sine pentru securitate, arm'a sa de focu. Pe la 6 ore de demanetia intorendu-se cătu casa sa intalnitu naintea colibei sale cu unu vecinu, si luandu-se la vorba cu elu, de odata i scăpă pusica de pe braciu, carea cadindu cu cocosiulu pre o scandura, intada a splodatu nimeriodu dreptu in pantece pre fiului sou Joachimu, ce stă în dererul loru. Dupa 2 ore bietulu june de 23 de ani, si-a datu sufletulu. —

== (Medilociu d'a esterpi sioreci.) Dupa o obseriatuunile unui economu se potu estirpi sioreci de campu d'ea preserâmu primey'er a dupa ce am semenat, preste araturi, gipsu pisatu si facetu in forma de faina. Dupace resaru bucatacie sioreci incepu a röde firele cele crude si cu acestea dinpreuna si gipsulu preseratu, care ii omora in timpulu celu mai scurtu. Atragem a atentiu a economiloru nostri asupra acestui incidentu, cu atâtă mai multu, cu cătu scim si multe părți locuite de romani au suferit u forte multa dauna din partea acestoru sioreci de campu.

* (Vediute nalte si prénalte in Romania.) Fre candu principale de corona alu Saxoniei, mergendu din Occidentu spre Oriente, trice si se opresce — cătu va timpu d'ea domnitorul Carolu in Bucuresci, d'alta parte se anuncia si sustine că, Sultanulu turcescu, mergandu din Oriente spre Apusu, pentru Espusetiunea din Viena, va trece prin Romania si se va opri si elu in Bucuresci. Acëst'a scire, déca se va adeveri, are insematatea ei, căci, dupa cum bine observa „Journal de Bucarest“, va fi pentru prima ora, că unu Suveranu alu imperiului turcescu calca pre pamentul Romaniei — nu ca inamicu. Dóra că acëst'a intemplatu va fi unu auguriu cumca acea Imperatia turcesca, acestu scandalu in lumea si timpulu civilisatiunei, se apropia de — finit! —

(Romania) la espositiunea din Viena si-a dobândit unu spatiu propriu, desi sub egemonia Turciei si de in drepptulu Montenegrului galera XV. b. Spatiul acesta are o lungime de 30 si o latime de 15 metri. Obiectele din Romania pentru espositiune au sositu dejă la locul destinat: producetele de agricultura si lemnaria voru face onore tierii; granele si porumbulu sunt represintate prin probe numerose si escelinte, precum si plant'a de tutunu.

Vinurile romane, din specia cea mai alăsa, din delurile de la Cotnari, Odobesci si Dragasenai, sunt admirate si strainii — suntemu siguri, voru incepe a-le cauta, pretiindu-le dupa a loru calitate. Din regnulu mineral se află probe de carbuni d'o materia fără bogată in caldura si o bucate de petra litografica d' structura granulosă de curendu affata la satul Bezeddu. Acestea petra intrece in calitatea petrelor litografice de pana acum. Petroleul romanu are se face in Viena si 'n tota lumea sensatiunc. Din apelo mineral sunt trimise probe numeroase. Sarea are se ocupe rangulu d'antai: din drobi de sare sunt lucrate diferite obiecte, forte caracteristice si forte bine escutate. Se mai află apoi unu pachetu cu nisipu de aur, celesu de tigani de pe riu Oltu. Industria este si ea reprezentata prin metale, blanuri, lana de cea mai bună calitate, piei crude si lucarte etc.; prin instrumente de agronomia de chirurgia, de musica etc., prin pelarii, diferite stofe, materii lecerate etc. Belzele-Arte sunt reprezentate prin mai multe tabele de mare pretiu, multe mitite societăti de bele-artele din Bucuresci. Vomu aminti intre altele albumulu duii Satmăry, care reprezinta positiuni pitoresci din tiéra si costume naționale ale poporului roman. Pe fața palatului espositionii, aproape de galeria romana, se află radicata biserica de la curtea de Argesiu, construita de leninu. —

— (O casa romana la espusetiunea din Viena.) Industriiasulu Iuliu Schnabel din Orașita, a tramsu la espositiunea de Viena o casa de fierar romanu, carea se va expune ca unu adausu interesante la satul etnograficu ungurescu. Casut'a romanescă dupa esteriorulu ei este simpla si fara pretensiuni de lucru, dar cu atâtă mai interesantă este internul ei, in care se află totu fielui de uzelte avitice de casa precum si tescuturi lucrate artificiosu si cu gustu. Totu ce cuprinde internul ei este lucratu de manile fierarului romanu. Cu deosebire merita totă ateniuinea unu resboiu de construcție stravechia, inse in măsura mai mică, lucratu de unu fierar in Orașita: dupa aceea unu covorul lucratu de femeia sa, care asemenea este plin de arte si are unu fasonu forte frumosu. Mai departe se voru poté vedé in acăstea casutia imbracamente complete de barbatii si femei romane, cari tôte sunt manufactură fierarilor romanu. Panza pentru rufe, chindisutorele cele frumosu pe camesie si siurtiulu său catrint'a de dinainte si dinapoi, invelitorul capului, acoperitorul de patu, panzaturul mesei, covorul, obiecte pentru sandale, stergarc, tôte, tôte aceste fierancă romana le lucră cu manile sale, — (Famil.)

* (Economul ilustrat.) Se apropia deschiderea espusotunei universale, care va reprezenta lumea intréga in mieu. Viena va fi in anul acesta punctulu acel'a, unde vom poté vedé in industriu, comerciul si progresul economicu a lumii intregi; va se dica totu aceia ce trebuie se ne intereseze mai tare pre noi, că si noi suntemu in lume si vom se mantinămu cu timpulu, ca nu cum-va trecanda acesta preste noi se ne cuplescă la pamentu si se remanem uindereptu, spre cea mai dauna a noastră si a urmatorilor nostri, cari vediindu-se intrecedi de lumea intréga, ne-ar impută că am fostu ignorant, nepasatori se chiar neactivi.

Din aceste consideratiuni noi ne am propus a urmarí cu atentiu totu ce se va petrece in capitala imperiului, reproducendu, si descriindu in colonele acestui organu totu acea ce vomu afă de interesu pentru economi, industria si comercianti; vom starui a pune in naintea ochilor cestitorilor nostri, in cătu nevor concede ajutoriale materiale si spaciul acestu organu de publicitate, acea parte a espusotunei universale, care ne interesă pre noi mai de aproape, care taia in specialitate, ce avem noi a-le pertractă conformu programei desfasurate.

Dreptu acea ne amu decisu a jertfi totu ce potem din partea noastră, ca cestitorilor nostri se nu le remana nemicu necunoscutu din acea ce iaru poté interesă de la espusetiunea universale din acestu anu, care se prevede a fi cea mai grandiosa dintre tote său tienutu pana acum. Si ca se potemu corespunde pre deplinu cestitorilor amu determinat cu dein Maiu incepându se edamă „Economul ilustrat“, foră de a urca pretiul de prenumerat, care ramane si de aci in colo 4 fi. pre anulu intregu; si acëst'a in sperarea

că P. T. Publiciu romanu va soi apreția acestu progresu după o activitate abia de 3 luni, si va grabi a concurge cu ajutoriale materiale, necesaria la atari intreprinderi, prenumerandu si imbraciosindu cu caldura acestu organu devotat intereselor materiale ale poporului nostru.

Totu de odata cu bucuria anunțam onoratului nostru publicu cetitoriu, că la cspres'a dorintia a Escententie Sale, Domnului Archiepiscopu si Metropolitu, Ioanu Vancea de Buteasa, ne-am determinat a edă pre langa „Economul“ inca unu organu nou, care va avea se conlucra la cultivarea si progresarea investimentului poporale de o parte, ér de alta parte va avea de a aperă scoalele nôstre naționale romane — confesiunale — de tôte atacurele din afara; acëst'a va fi: „Foi'a scolasteca“, care va fi de două ori la luna, de odata cu „Economul“ in formatu 80 mare de căte 1/2 colo si se pote prenumera numai de catra prenumeranti „Economul“, pana la finea anului 1873, adeca pre cele 9 luni urmatorie, cu 1 fl. v. a. = 2 1/2 lei mon. rom.

Cu asta ocazinne ne tienem u de santa dorintia a exprimă o recunoscintia simbolică publică Escententiei Sale pre bunului nostru Metropolitu Ioanu Vancea de Buteasa si pre Ven. Ordenariat: metropolitanu, care prin cerculariul seu de dato 1 martiu, a. c. nr. 736 a binevoitu a despune gratiosu cu tota comună bisericescă, care are unu venit anuale de 30—40 fl. v. a. se prenumera la „Economul“ si „Foi'a scolasteca“, cari parculu si docentele va avea a le folosi in comunu si a le explică poporului. O faptă acëst'a Dloru, care se lauda de seni si merita recunoscintia intregei naționi! Dè ceriul că acestei Parinti supletesci si capi bisericcesci se guverneze intru multi ani fericiți dieces'a si poporulu, pre care lu-iubescu intru atâtă si despre a carui bunastare se ingrijescu adeverat păstiesc!

Ne adresăm deci, cu totu respectulu catre P. T. Publiciu romanu, cu rogarea, se binevoiesc a concurge cu ajtoriul seu materialu, prenumerandu la „Economul“ ilustrat si la „Foi'a scolasteca“, cu pretiul de susu. —

Reduciunea Economului.

Multiemita publică.
Specta veritatea Sa, domnului ces. reg. maioru in pensiune, Nicolau Joanoviciu, proprietari mare de Solcita si deputatul sinodalul in dieces'a Caransebesiului, pre cum anulu trece, asa si acum, a binevoitu: diurnele si spesele Sale de calatoria, in sumă de 40 fl. v. a. a le donă „Reuniunei investitorilor roman din dieces'a Caransebesiului“, — pentru care faptă generoșă, subscrisu prin acëst'a vine a-j aduce cea mai forbită multiemita publică in numele tuturorui investitorilor.

Martinu Tiapu, mp. v. presedintele Reuniunei.

Concursu.

Pentru ocuparea postului de investitoriu, la scol'a rom. gr. or. confes. din comun'a Jușceni si fil'a Botesci, protopopiatul Fagetului, se scrie prin acëst'a concursu, cu terminu pana la 15/27 maiu a. c.

Emolumintele sunt: 60 fl. v. a. in bani gata; 10 metri de grâu; 20 metri de cuciuredu; 50 lb. de sare; 100 lb. de clisa; 12 1/2 lb. de luminari; 8 orgi de lemn; quartiru liberu, si gradina de legumi.

Doritorii de a ocupa acestu postu sunt avizati a tramite recursele loru — instruite in sensul Statutului org. si adreseate respectivului comitetu parochialu, rasmului dnu At. Joanoviciu, protopopu in Faget.

Juresci, 30 aprile 1873.

Comitetul parochialu.

Cu scirea mea:
Atanasiu Joanoviciu, m. p. protopresbiteru.

Concursu.

Pentru postulu de investitoriu la scol'a romana gr. or. confes. In comun'a Furdea, protopopiatul Fagetului, se scrie prin acëst'a concursu, cu terminu pana la 15/27 maiu a. c.

Emolumintele sunt: 105 fl. v. a. in bani gata; 20 metri de grâu; 20 metri de cuciuredu; 100 lb. de sare; 100 lb. de clisa; 15 lb. de luminari; 10 orgi de lemn; 2 lant'e livida; quartiru, si gradina de legumi.

Doritorii de a ocupa acestu postu, sunt avizati, recursele loru — instruite in sensul Statutului org. si adreseate respectivului comitetu parochialu, a le tramite rasmului dnu Atanas. Joanoviciu, protopopu in Faget.

Furdea, 30 aprile 1873.

Comitetul parochialu.

Cu scirea mea:
Atanasiu Joanoviciu, m. p. protopresbiteru.